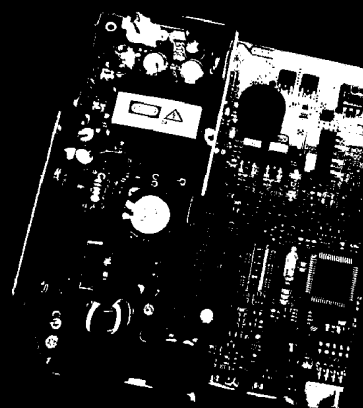

מקררים ומקפיאים בשבת

בעידן הטכנולוגיה המתקדמת

רישומים דיגיטליים
כיבוי מאוורר
הפעלת מדחם

ספירת פתיחות דלת

זכור את יום
השבת לקדשו

מקרים ומקפידים בשבת

בעידן הטכנולוגיה המתקדמת

להסיר מכשול מביח ישראל

הרינו בזה להודיע בשער בתי רבים ברכי המכשירים עם מנגנונים חשמליים שיש בשימוש בהם הפעלה או הגברת עוצמת זרם או רישומים דיגיטליים וכדומה, שהם אסורים בשבת, וצריך להזהר מלסמוך על המצאות של היתרים המבוססים על ספק פסיק רישיה או גרמא וכדומה כדימויים מפוקפקים עד מאוד.

ובזכות שמירת השבת נזכה להגאל במהרה

ישראל נ.ז.ז. איין: איז גאנץ
הגריי קרלין הגרייאל קטיינבאך הגריי אלשייב
י.ז.ק.י. *Y. Z. K. I.*
הגריי קניבסקי הגריי ואזר הגריי אויערבך

לבירורים בענייני שימוש במקרים בשבת ניתן לפנות למשרד המשפטים

פקס 072-2164423

טל' 072-2164422

a0573191077@okmail.co.il

1234567 אהותח

י"ל ע"י

אליהו ברורמן

chashmal052@gmail.com

מהדורת א"ר תשע"ד

הקדמה

קונטרס זה נועד לברר ולהבהיר בעיה חמורה וכואבת הנוגעת למעשה:

לדעת גדולי הפוסקים בדורנו אדם שבביתו פועל מקרר או מקפא מהדגמים החדשים (ובמקרים נדירים גם במקררים ומקפאיים ישנים אף בני 15 שנה ומעלה) עלול לעבור על איסורים מדאורייתא או מדרבנן בפתיחתו ובסגירתו גם אם מותקן 'התקן שבת'.

עם התקדמות הטכנולוגיה בשנים האחרונות נתחדשו שאלות רבות בכל הנוגע לשימוש במכשירי חשמל בשבת. לא הרי המקררים שנידונו לפני שלשים שנה כהרי המקררים המצויים בשנים האחרונות. ההתפתחויות המואצות בתחום הטכנולוגי הביאו לייצור מקררים משוכללים בהרבה שמערכות הפיקוד וההפעלה שלהם שונות לחלוטין מהמערכות שהיו במקררים הישנים. ניתן לומר כי מבחינה זו מדובר במכשירים חדשים שלא היו קיימים בעבר. מובן מאליו כי גם מהבחינה ההלכתית מדובר בשאלות רבות וחדשות שלא נידונו כלל ע"י גדולי הפוסקים בתשובותיהם אודות השימוש במקררים בשבת.

החידושים המדוברים בזה אינם רק במקררים המכונים 'דיגיטליים' (היינו הדגמים החדשים הפועלים ע"י פיקוד ממוחשב). הבעיה קיימת גם במקררים המכונים 'מכאניים' אשר גם בהם בוצעו שינויים ושכלולים רבים המעוררים שאלות חמורות בשימושם.

קיימים כיום בשוק 'התקני שבת' שפותחו ע"י מכונים שונים במטרה להתיר את השימוש במקררים בשבת. חברות מסוימות משווקות דגמי מקררים בעלי 'התקן שבת', ורבים מהקונים סבורים שבדגמים אלו אין שום חשש בשימוש בשבת. ומן החובה להבהיר כי יש מההתקנים הללו שמבוססים על קולות והיתרים אשר הם רק כפי הכרעת דעתם של רבני המכונים, אבל גדולי הפוסקים בדורנו לא הסכימו עם אותם היתרים ולדעתם השימוש במקררים אלו אסור ויש לחוש בו לאיסור גמור מדאורייתא.

לפיכך נבוא בזה בע"ה לבאר את דעת גדולי הפוסקים בעניין השאלות הכרוכות בשימוש במקררים ללא התקן מיוחד לשבת וכן באלו שיש בהם התקן ממכונים שונים.

וזאת למודעי, החששות שהובאו בקונטרס זה נוגעות לדינא גם לגבי פתיחת

המקרר בשעה שהמנוע פועל וכ"ש כשאינו פועל כפי שיבואר להלן עמ' ט (אות ה).

ראינו לנכון לבאר בקצרה כמה מושגים הנוגעים לנידונים ההלכתיים הכרוכים בשימוש במכשירי חשמל בשבת

א. **רישום דיגיטלי** : רוב המקררים המצויים כיום פועלים ע"י 'כרטיס אלקטרוני' שתפקידו לשלוט על פעולת המדחס, המאוורר ועוד מנגנונים. (במכשירים רבים הוא כעין לוח חשמלי בצבע ירוק, ראה תמונה בעמ' ז). על הכרטיס ממוקם 'שבב' שמכיל בתוכו מיליוני תאים אלקטרוניים, והוא מתוכנן באופן שהכרטיס מקבל את המידע מהרגשים (רכיבים קטנים שרגשים לחום וקור, ע"י תמונה בכריכה האחורית), ובהתאם משנה את הזרם בשבב מתא לתא וע"ז מופעלות בהתאם מערכות המקרר כגון הדלקת המדחס או הפשרה וכדו'.

רגשים אלו רגשים מאד לכל שינוי קור וחום וכל שינוי קטן בטמפרטורה עלול להזרים חשמל לתאים שונים שבשבב. ולדוגמה, כשהטמפרטורה במקרר עולה בעשירית מעלה – הרגש מבחין בכך והטמפ' המעודכנת 'נרשמת' בשבב ע"י השנוי בשבב. לא תמיד לפעילות זו יהיו תוצאות נכרות לעין באופן מיידי, וכגון כאשר רמת הקור שנמדדה ונרשמה אינה דורשת עדיין את הפעלת המנוע.

נמצא שע"י פתיחה קלה של דלת המקרר או סגירתה גורם האדם מיד להזרמת חשמל בתאים נוספים שהיו עד אז ללא חשמל, והפיקוד משתמש ב'מידע' הזה כדי למדוד את הטמפ' וכדי להפעיל את מערכות המקרר.

והכריעו רבותינו שיש לחוש בזה לאיסור דאורייתא כדלקמן במכתבים.

ב. **מקרר 'דיגיטלי' ו'מכאני'** : הגדרת מקרר 'דיגיטלי' ו'מכאני' איננה תלויה כלל אם יש צג כל דהו, או אם קיימים בו כפתורים מכאניים או דיגיטליים, וכן אין הבדל אם יש למקרר דלת אחת או שנים, הדבר תלוי רק אם ההפעלה נעשית באמצעות 'פיקוד' שהכרטיס הפנימי שולח לחלקים השונים שבמקרר או באמצעות 'מפסקים מכאניים' שהם פרקים המתחברים ומתנתקים כגון תרמוסטט המושפע מקור וחום או שעון. [משווקים כיום מקררים מדגמים שונים ונפוצים שחיצונית נראים בדיוק כקודמיהם, אך הם מופעלים בצורה 'דיגיטלית' כלומר באמצעות כרטיס פיקוד ממוחשב, כך שלא ניתן להבחין בכך ע"י הצרכן. וכאמור הכרטיס רגיש במיוחד לכל שינוי סביבתי קטן ומחדש או מנתק ע"ז זרימת חשמל בשבבים שבכרטיס].

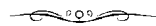
ג. **סגירת מעגל חשמלי** : ידועים דברי רבותינו שבסגירת מעגל חשמלי בשבת יש לחוש בזה משום איסור דאורייתא וכהכרעת מרן החזו"א זצ"ל, ולכן המפעיל מפסק חשמלי או מכניס תקע של מכשיר חשמלי לשקע ובכך גורם להעברת זרם בחוטי החשמל של המכשיר הרי הוא עובר באיסור דאורייתא⁸.

ד. **הגברת זרם** : פירושו הגברת עוצמת החשמל במכשיר. במכשירים רבים קיימות דרגות שונות של עוצמה במתח החשמל הקובעים את עוצמת הפעילות של המנוע, כגון במאווררים, במעבדי מזון למיניהם ועוד. ניתן לתכנן מכשיר שבו המנוע יקבל חשמל ברמה נמוכה כל הזמן,

⁸ החיבורים החשמליים הרגילים מבוססים על הצמדה של חוטי החשמל זה לזה, שמאפשרת זרימת חשמל מרשת החשמל לחוטי המכשירים וגופי התאורה השונים. מלבד זאת קיימים במכשירים שונים מפסקי חשמל משוכללים (מפסקי טרנזיסטור) שבהם ה'חוטים' עשויים מחומר שבמצב מסוים הוא מעביר זרם חשמלי ובמצב אחר אינו מעביר זרם (חומרים אלו קרויים 'מוליכים למחצה'), והמפסק פועל ע"י שינוי החוט ממצב של 'אינו מוליך' למצב 'מוליך'. במפסקים האלו המעגל החשמלי מחובר באופן קבוע והשינוי במצב החוט נעשה ע"י השפעה חיצונית על תכונותיו. לעניין שבת אין חילוק בין המפסקים השונים וגם סגירת מעגל חשמלי ע"י הפיכת החוט למוליך (בלי חיבור של פרקים נפרדים) אסורה מדאורייתא, כיון שעצם השינוי בחוט 'ממות לחיים' והפיכתו מחוט מת לחוט בעל זרם חשמל נחשבת כמלאכה ותיקון האסורים מדאורייתא.

ולשם שימוש פעיל במכשיר תעלה עוצמת החשמל. מכונים מסוימים פיתחו 'קלנועית שבת' לנכים ומוגבלים המיועדת לנסיעה ברחוב העיר בשבת שפועלת ע"פ עיקרון זה. מנוע הקלנועית מקבל זרם חשמלי נמוך מאד באופן רצוף וכשהאדם רוצה לצאת לנסיעה הוא לוחץ על הדוושה ועוצמת החשמל עולה לרמה המאפשרת לקלנועית לנסוע. הכרעת גדולי הפוסקים בדורנו שכל הגברת זרם בעלת משמעות במכשיר יש לחשוש לאיסור דאורייתא.

מושגים הנ"ל וכן שאר הביאורים שבקונטרס נכתבו בתמצות להקל על הבנת עיקרי החששות. מי שברצונו להרחיב בהבנת העניינים הן מהצד ההלכתי והן מהצד הטכני יוכל למצוא חומר רב בספרים החשובים '**שבות יצחק**' ח"ב להגאון ר' יצחק דרזי שליט"א ובספר '**מכשירים אלקטרוניים בשבת**' להרה"ג ישראל מאיר מורגנשטרן שליט"א.

הקונטרס מתחלק לשלשה חלקים:

החלק הראשון, בירור המציאות והחששות הרבות המצויות במקרים ומקפידים. כל המידע הטכני הובא לידינו ע"י טכנאים מומחים שומרי תו"מ, שטרחו וחקרו לברר פרטי המציאות בסוגים רבים של מקרים המצויים כיום בשוק.

החלק השני, מכתבים מגדולי מורי ההוראה בענין איסור גרימת רישומים דיגיטליים ובענין השאלות ההלכתיות החמורות שישנם בשימוש במקרים ומכשירי חשמל נוספים בש"ק.

החלק השלישי, בחלק זה הובאו התקנים ואפשרויות שימוש למכשירי החשמל שאין בהם חשש חילול שבת ח"ו לכל השיטות.

ציטוט מתשובות והנהגות ח"א ומספר ארחות שבת פכ"ו

"ודע שמצוה לפרסם שיש לברר בכל מקרה ומקפיד, מאיזה סוג הוא, שנתברר לי שיש סוגי מקרים חדשים שאפילו שומעים שהמכונה עובדת, מ"מ עוברים באיסור תורה בסגירת הדלת שיש חוץ מהמכונה גם מאורר בפנים שפועל תמיד כל פעם שסוגר הדלת ודבר זה לא ידוע לרבים, ומצוה לברר אצל המכונאי על סוג המקרה שאצלו אם פועל כהנ"ל שזהו חילול שבת רח"ל אף אם פותח בשעה שעובדת, וראוי להזהיר על כך. [ובפרט כשיש שני דלתות למקרה זה בצד זה או כמין כפתור שנוגע בו כשסוגר, מצוי מאוד שעובר ע"י מאורר ואסור לפותחו בשבת]."

שבת

פרק עשרים וששה

ארחות

סב

חששות בשימוש במקרה חשמלי ובמקפיד

א. הבא לקנות מקרה או מקפיד צריך לברר אם בדגם זה יש חששות איסור בשבת, וכפי שמתבאר בהקדמה לסעיף זה. בירור זה צריך להיעשות אצל מומחה ירא שמים הבקיא היטב במערכות אלו.

פרק א

בירור המציאות והחששות המצויות במקררים ומקפואים

מקררים ומקפואים מתחלקים לשני סוגים, 'מכאני' ו'דיגיטלי'. יש לציין שחיצונית קשה להבדיל ביניהם וישנם מקררים דיגיטליים שהיו בתחילה מכאנים והיצרנים שינו אותם לדיגיטליים ללא שום שינוי במראה החיצוני. כל האמור להלן נכון לעת עתה אולם הדברים משתנים בקצב התקדמות הטכנולוגיה.

יש לציין שבשני סוגי המקררים נוספו חששות חדשים שלא היו קיימות בעבר

להלן נבאר בתחילה בקצרה עיקרי החששות המצויות ואח"כ בהרחבה
[עי' בעמוד הסמוך המחשה בתמונה]

מקררים מכאניים

א. הדלקת נורה

ב. הפעלת המדחס (קירור) ע"י הכנסת אויר חם

ג. כיבוי מאוורר בפתחה ע"י שחרור לחצן (או לחצן נסתר מוגנטי)

ד. עי' בביאור המורחב בעמ' ח.

לעת עתה, רבים מההתקנים המצויים במקררים לא סילקו את כל החששות הללו עי' לקמן עמ' י.

מקררים דיגיטליים

(בנוסף לחששות הנ"ל)

ה. רישומים דיגיטליים מיידיים ע"י הכנסת אויר חם

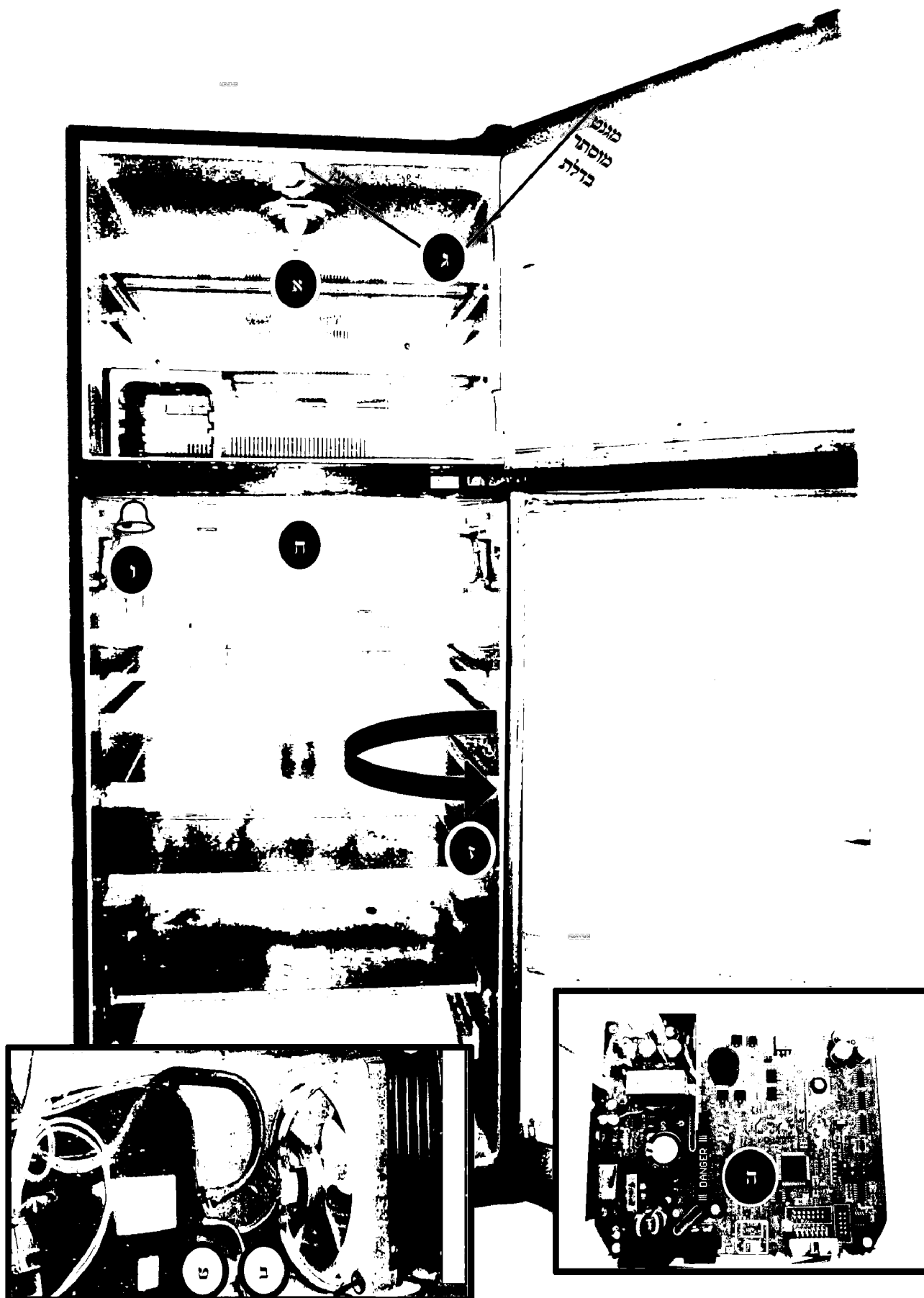
ו. הפעלת נורית או צפצוף התרעה בשחרור לחצן דלת

ז. ספירת פתיחות דלת ע"י מנגנון פנימי

ח. הפעלת 'דאמפר' בפתחת דלת מקרר

ט. מנוע אינוורטר

כמו"כ במקררים אלו, ההתקנים לא סילקו לגמרי החששות ועדיין יתכנו איסורי דאורייתא

ביאור חששות הנ"ל בהרחבה בעמוד הבא

אות א' הדלקת נורה

דבר הידוע לכל שפתיחת דלת גורמת מיד להדלקת הנורה, ע"כ יש לנתקה בער"ש ויש פוסקים החוששים שלא די בזה כי הדלת ממשיכה ללחוץ ולשחרר הלחצן בפתיחה וסגירה ויש בזה משום בונה 'חצי מעגל' (היינו שנוצר מתח-לחץ של האלקטרונים, ועדיין אין זרם ולכן לא עוברים אלקטרונים. וזה דומה למי שמכניס חוט מאריך לתקע ללא חיבור למכשיר). ע"כ לצאת מידי כל חשש חילול שבת יש להדביק את לחצן הדלת באופן שלא תהיה לחיצה ושחרור בפתיחת הדלת ובסגירתה].

אות ב' הפעלת המדחס

פעולת המדחס תלויה בתרמוסטט, כאשר קור המקרר יורד לטמפרטורה מסוימת התרמוסטט מנתק את החשמל מהמדחס וע"ז הוא שובת. כשעולה הטמפרטורה בחזרה כמה מעלות שוב גורם להתפשטות חומר בתרמוסטט וע"ז חוזר ונסגר המעגל והמדחס שב לעבוד. בפתיחת הדלת נכנס אויר חם הגורם להפעלת המדחס [במדה והיה במצב שובת באותו זמן]. על ענין זה הזהירו גדולי הפוסקים ובראשם החזו"א (דינים והנהגות פ"ד ובספר מנוחה נכונה) האגרות משה (או"ח ח"ב סי' סט "וכבר הכריע הגר"א הענקין שליט"א שיפתחו בשעה שהמאטאר [שהמנוע] הולך ועובד וכן טוב לנהוג") המנחת יצחק (ח"ב סי' טז) הגר"ש אלישיב (שבית יצחק ח"ב פ"ח) הגר"א קוטלר (משנת רבי אהרן או"ח סי' ד. ועיי"ש עוד שצדד לאסור סגירת המקרר בשעה שהוא פועל מפני שע"י הסגירה מקרב את הכיבוי) ואמנם הגרש"א זצ"ל כ' להקל בזה, אך אף הוא ציין שאין ההיתר אמור במקררים שיש 'תכנית הפשרה' וז"ל (מנח"ש ח"א סי' י בהערה) "יש לדעת שכל הדיון שבמאמר זה הוא רק במקרר הפועל ע"י דחיסה והתפשטות גזים ולא במקרר ספיגה ששם יש הדלקת גוף חימום, וכן לא במקררים שיש להם הפשרה שהבעיות בהם שונות ואינן דומות לסוג זה שאנו דנים בו".

אות ג' כיבוי מאוורר

בתא ההקפאה מותקן מאוורר שמפיץ את האויר הקר מגופי הקירור לתוך התא. כמו"כ יש מקררים שמותקן מאוורר כזה גם בתא הקירור. והנה, בהרבה מהמקררים מצוי שהמאוורר מפסיק את פעולתו בעת פתיחת הדלת. לחצן זה יכול להיות גלוי לעין או נסתר שמופעל ע"י מגנט שנמצא בדלת. וע"י לעיל בסוף ההקדמה ציטוט משו"ת תשובות והנהגות.

אות ד' הקדמת הפעלת גוף החימום

יש לדון עוד במה שנתווסף כבר במקררים המאכניים "תוכנית-הפשרה" (נו – פרוסט

(No Frost). קיים בכל מקרר שאין בו קרח בתא ההקפאה דיגיטליים ומכאניים) שהתרמוסטט מפעיל גם שעון (טיימר) שעוקב אחרי זמן פעולת המדחס, ולאחר שצובר כשש שעות עבודת מדחס, מופעל גוף חימום להפשרת הקרח. והנה הכנסת חום למקרר גורמת להארכת זמן פעולת המדחס וע"ז גורם להקדמת הפעלת ההפשרה, שנעשה באמצעות חוט להט. ונמצא שגם בזמן שהמקרר פועל הכנסת חום מקדימה את פעולת ההפשרה [ואפשר שאין לדון זאת כהארכת מצב קיים בלבד]. ועי' בארחות שבת ח"ג עמ' סא ובהוראות הבד"ץ (לקמן במכתבים) שהעירו בזה.

אות ה' רישומים דיגיטליים

כאמור בכל מקרר דיגיטלי ישנם 'רגשים' המחברים לכרטיס הפיקוד הפנימי (עי' תמונה בכריכה האחורית). רגשים אלקטרוניים אלו רגישים מאד לכל שינוי קל בטמפרטורה, ובהכנסה מועטת של אויר חם או קר נוצר באופן מיידי "רישום" דיגיטלי בכרטיס הפיקוד.

יש לציין שרישומים הללו תדיריים ואף בשעה ששומעים שהמדחס פועל. ע"כ אף מי שהיה רגיל להקל לפתוח כשהמדחס פועל, אין להתיר במקרים דיגיטליים (להרבה מהדגמים אין 'צג' כלל) כפי שהזהירו גדולי הפוסקים שליט"א כמובא לקמן במכתבים.

אות ו' הפעלת התרעה (נורה או צפצוף)

יש מקררים ומקפיאים עם מערכת התרעה באמצעות צפצוף או נורה מהבהבת. ההתרעה נדלקת כשאירע שהשאייר דלת פתוחה או על שיבוש וחריגה בפעילות המקרר. השאלה הכרוכה בשימוש בזה איננה רק כשהגיעה למצב של התרעה, אלא ברגע פתיחת דלת המקרר מתחילה ספירה של זמן הפתיחה, ויש בכך שאלה של סגירת מעגלים חשמליים או השפעה על פעילותן.

אות ז' ספירת פתיחות דלת

יש מקררים שמופעל בהם מנגנון ספירת פתיחות הדלת כשלאחר 5 או 6 פתיחות מופעלת ההפשרה. אין צורך להאריך באיסורים הכרוכים בפתיחות אלו. יש לציין שאף לפני שפתח מספר פעמים הגורם ישירות להפעלת ההפשרה, כל פתיחה נרשמת בכרטיס הפיקוד וזהו חילול שבת כמו כל הפעלה ישירה של מכשיר חשמלי.

אות ח' הפעלת 'דאמפר'

בחלק מהמקררים הדיגיטליים המצויים אין מערכת קירור נפרדת למקרר ולמקפוא, ורק מוזרם אויר קר מהמקפוא אל המקרר דרך 'דאמפר' [דאמפר הוא תריס הממוקם בתעלת האויר שבין המקפוא למקרר]. ישנם מקררים שמותקן בהם תרמוסטט וכשקור המקרר יורד לטמפרטורה מסוימת, התרמוסטט מצמצם את הפתח שבין המקפוא למקרר ע"י תריס קטן המופעל ע"י מנוע, ולאחר שהמקרר התחמם מעט חוזר לפתוח המעבר.

תרמוסטט זה מושפע ג"כ מפתיחת המקרר שמאפשר כניסה של אויר חם וגורם לפתיחת התריס. ע"כ אף בשעה שהמנוע פועל, פתיחת הדלת מכניסה אויר חם שגורם להפעלת הדאמפר החשמלי או להקדים פעולתו. מנגנון זה קיים במקררים דיגיטליים, ואילו במקררים מכאניים סגירת תריס זה נעשה בד"כ באופן מכאני באמצעות שחרור קפיץ ואין בו חשש.

אות ט' מנוע אינוורטר

ישנם מקררים אשר המנוע הוא מסוג הנקרא 'אינוורטר'. מנוע זה אינו נכבה כלל אלא משנה לעיתים את עוצמת פעולתו לפי הצורך. המנוע מחובר לחיישנים רגישים מאד שפתיחת המקרר יכולה להשפיע על עוצמת המנוע באופן מיידי או לאחר זמן קצר כש'מרגישה' שינוי קל בטמפרטורה. יש להמנע משימוש במנועי אינוורטר בשבת כפי שמבואר במכתב הרבנים לגבי השימוש בשבת במזגני אינוורטר:

הרב ש. י. נסים קרליץ

רמת אהרן

רח' ר מאיר 6, בני ברק

בס"ד, יום כ"ב אלול ה'תשע"א

חזר שפוצץ במזגן הנקרא
אינוורטר שציטתינו לא
הלון וכיוצא מושפץ במנוע אינוורטר
ואשני את אולצמח עם החשמל,
יש להמנע מהשימוש בזה כשיש
בין הנקודות המקום שמקום בו מנען זה,
יש להמנע משימוש בזה חלון.
ב"ה י"ח אלול ה'תשע"א

התקני שבת המצויים

במקררים רבים קיימים התקני שבת שונים באישור המכון הטכנולוגי. אופן פעולת אחד ההתקנים: המערכת מסודרת שמתחילה משביתה פעולת המדחס לגמרי למשך כעשרים דקות. אח"כ הכרטיס הפנימי נותן הוראה להפעילו למשך כשתי דקות (אז נשמע מנוע פועל). אחרי שתי דקות הכרטיס עובר לפעול לפי התרמוסטט. ^{אחרי 12 שניות} כלומר שעד עשרים ושתיים דקות המערכת מנותקת מהתחשבות במצב התרמוסטט. לאחר מכן אם התרמוסטט 'מחובר' ז"א שהמקרר אינו קר מספיק, אזי המדחס ממשיך לפעול (עד שיגיע לקור הרצוי) ואם התרמוסטט מנותק ז"א שהמקרר קר מספיק ואין צורך בקירור אז המדחס יפסיק לפעול. ^{אחרי 12 שניות} ההתקן בנוי על היתר "המשך מצב", פי' שההשפעה שיש בפתיחת הדלת היא רק להמשיך את פעולת המדחס שלא ישבות אבל אין השפעה על תחילת פעולתו.

אך עדיין קיימות בו חששות חמורות, שכן באותם עשרים ושתיים דקות התרמוסטט בודק את רמת החום ואם נמצא בטמפרטורה מסוימת, המעגל החשמלי נסגר כדי שכאשר הכרטיס יעבור לעבוד לפי מצב התרמוסטט המדחס ימשיך לפעול. נמצא שפתיחת הדלת בכל אותם עשרים ושתיים דקות, משפיעה על סגירה מיידית של מעגל חשמלי המועילה לאחר אותם עשרים ושתיים דקות.

חששות הנ"ל קיימים במקררים מכאניים (בעיקר מחברת 'אמקור'), ואילו במקררים דיגיטליים נוספו ארבעה דברים שלא נוטרלו בהתקנים אלו: א. כל פתיחה יוצרת 'רישומים דיגיטליים' בכרטיס הפיקוד, שלדעת גדולי הפוס' דבר זה איסור גמור² (ולדעת המכון מותר) ב. פתיחת וסגירת ה'דאמפר' ע"י מנוע חשמלי קטן אינו מנוטרל ועדיין יש מצבים שהתריס יפתח ע"י הכנסת אויר חם כנ"ל באות ח' ג. לחצני הדלת סוגרים מעגל חשמלי בסגירת הדלת, והחשמל מוזרם לכרטיס הפיקוד, אלא שתכנתו בכרטיס שיתעלם מסגירת מעגל חשמלי זה ולא יפעיל את

² וכן העירו בהוראות הבד"ץ בנוגע לתרמוסטט הדיגיטלי. הובא לקמן במכתבים.

המאוורר או מנורה. אך דא עקא שסגירת מעגל חשמלי וחיבורו לכרטיס לא יצא מכלל איסור בונה¹. ד. ישנם דגמים שפעולת ההתקן הוא שלאחר שהמקרר הגיע לקור הרצוי הוא מפסיק את פעולת המדחס ומשביתו למשך כעשרים ושבע דקות ולאחר מכן חוזר לפעול עפ"י התרמוסטט. ונמצא שבימים הקרים הפעלת המקרר עלולה להגרם ע"י חום הנכנס בפתיחת הדלת.

עי' לקמן פ"ב בהוראות הבד"ץ עדה"ח להתקני שבת שיהיה ניתוק מוחלט של כל מעקב אחר פתיחת הדלת או רישום ממוחשב, והמערכת של המדחס וההפשרה פועלת בהתקן שבת עפ"י זמנים קצובים מראש, ואין לאדם הפותח את המקרר שום השפעה על פעולת המנגנון.

¹ כמ"כ קיים עדיין חשש שכתבנו לעיל אות ד', שבגרימת המשך פעולת המדחס, מקרב את ההפשרה שנכנסת לפעולה אחר שש שעות של עבודת המדחס, ואילו לא היה פותח דלת המקרר או מקפוא, היה המדחס שובת וממילא ההפשרה הייתה מתאחרת. וכבר העיר בזה הארחות שבת ח"ג עמ' סא.

[1234567890]

אוצר החכמה

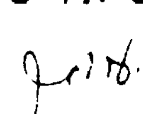
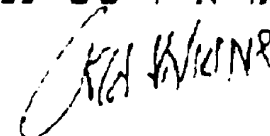
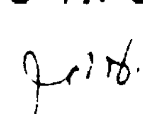
פרק ב

מכתבי גדולי מורי ההוראה
בעניני רישומים דיגיטליים
והחשיבות הקיימות בשימוש
במכשירי חשמל בשבת

להסיר מכשול מבית ישראל

הרינו בזה להודיע בשער בת רבים בדבר המכשירים עם מנגנונים חשמליים שיש בשימוש בהם הפעלה או הגברת עוצמת זרם או רישומים דיגיטליים וכדומה, שהם אסורים בשבת, וצריך להזהר מלסמוך על המצאות של היתרים המבוססים על ספק פסיק רישיה או גרמא וכדומה בדימויים מפוקפקים עד מאוד.

ובזכות שמירת השבת נזכה להגאל במהרה

הגר"נ קרליץ הגריא"ל שטיינמאן א"י: 10.12.16
הגר"ש אלישיב 10.12.16
הגר"ח קניבסקי הגר"ש ואזנר 10.12.16
הגר"ש אויערבך 10.12.16

קובץ מבית לוי - פסקים ובירורי הלכה מבית מדרשו

של מרן בעל שבט הלוי שליט"א

מבית לוי

מקררים ומקפיאים - בשנים האחרונות מיובאים מחו"ל ויש שינויים בין דגם לדגם ובין שנת ייצור אחת לחברתה, ובחלק גדול יש איסור בפתיחת הדלת (גם בשעה שפועל), ובשימוש במתקנים הנוספים כגון קרח, וא"א להשתמש בהם בלי התקן מיוחד לשבת.

לעם מקדשי שביעי

המקררים הדיגיטליים המשווקים בזמנינו, אופן פיקוד פעולת המקרר שונה לגמרי ממה שהיה במקררים הישנים, וע"כ השאלות¹²³⁴⁵⁶⁷ ההלכתיות בשבת חמורות יותר מהמקררים ישנים כיון שע"י כל פתיחה דלת וכניסת אוויר חם מתבצעת במישרין פעולה של רישום דיגיטלי, וכמו שהורו מרנן גדולי הדור, לאסור כל פעולה שנעשית על ידה רישום דיגיטלי, ואף הפתרונות המצויים היום בשוק לא פותרים את האיסור שיש ברישום דיגיטלי, ע"כ בשימוש בשבת ובחג במקררים הנ"ל יש חשש איסור דאורייתא, ע"כ כל אחד ואחד צריך לברר את סוג המקרר שברשותו, האם הוא מותר לשימוש בשבת קודש ובחג. [וזאת מלבד שאר הפעולות הנעשות ע"י פתיחת הדלת כגון הדלקת המנורה ומאוורר וכדו'].

והנה בסייעתא דשמיא יש פתרון הלכתי לרישום הדיגיטלי וכן לשאר הפעולות הנ"ל ע"י התקן "גלאט שבת" שמיוצר ע"י "משמרת השבת" והוא ראוי לשימוש לכתחילה, ע"כ כדי להתיר שימוש בשבת וחג במקררים הנ"ל חובה להתקין התקן זה.

מנחם מנדל לובין

שבח צבי רוזנבלט

שריאל רוזנברג

מנחם מנדל לובין
הק' שמאי קהת הכהן גרום

נתן הכהן קופשיץ

שריאל רוזנברג

רב שכונת דמת דוד (פרוס ברמן)
בני ברק

רח' חזון איש 66 דירה 2
(קרית משה)
טל. 03-6184743 פקס: 03-6161319

בסייד יקלם יקלם

לעם מקדשי שביעי

הנה כבר נודע על השאלות הנופלות בשימוש במכשירים חשמליים המופעלים ע"י טרמוסטט, שבהם גורם מעשה האדם לשינוי מידת החום, וע"י נגרמים פעולות חשמליות שונות. ובעיקר במה שהתחדש בשנים האחרונות טרמוסטט דיגיטלי, שיש בו שינוי כל פעם ופעם. וכבר עוררו גדולי ישראל שליט"א על ענין שימוש במכשירים שיש בהם הגברת זרם ורישומים דיגיטליים.

והנה יש אפשרות לסדר שבש"ק ינותקו המכשירים ממערכת זו [וכדי למנוע מאמץ יתר מהמנוע לחבר אותו לשעון שבת, שמפסיק את הפעולות בזמנים קצובים] ואז ניתן להשתמש במכשירים אלו ללא כל פקפוק. אך דא עקא, שע"י שטכנאי מתקין התקן זה היו החברות מתנערות מהאחריות שלהם מהמכשיר, בטענה [או תואנה] שאדם זר טיפל במכשיר.

ועתה השתדלו רבני "משמרת השבת" אצל כמה חברות שיסכימו שיתקינו התקן כזה מבלי לפגוע באחריות החברה [סמסונג, נורמנדה, תקע ושארף למקדרים, ו-LG מיצובישי וסמסונג למזגנים].

וכל הירא וחרד לדבר ד' להתרחק מכל צל וספק איסור ח"ו, יש לו להתקין התקן כזה במכשירים אלו שאצלו [ניתן לקבל מידע בטל' 072-2164422] ובזכות ההשתדלות בשמירת שבת קדש תלווהו ברכת ד' כל הימים, כי שבת היא מקור הברכה.

שריאל רוזנברג
רב שכונת
דמת דוד בני ברק

גאון אגודת ישראל
לחזן אגודת ישראל
פאנא

RABBI MOSHE SHOUL KLEIN

Dayan in Beth Din of Hagoon Harav Wozner Shelita
and Rabbi of "Or Hachayim" area Bnei Brak

מושה שאול קליין

דומ"צ כביד"צ דמו"צ הגר"ש ואזנר שליט"א
ורב שכונת "אור החיים" בני ברקב"ה, יום י"ח בכסלו תשע"ג לפ"ק

באתי בדברים אלו לחזק את פעולותיהם של הרבנים החשובים שליט"א חברי הארגון "משמרת השבת" אשר שמו להם למטרה למנוע חששות חילולי שבת אשר נכשלים בלא יודעין, ובפרט בהתפתחות המכשירים הדיגיטליים אצל המקררים והמזגנים [כגון אינוורטר], אשר ע"י החיישנים המורכבים במכשירים הרי זה גורם שבכל פתיחת דלת נעשים שינויים חשמליים הן ע"י תוספת זרמים חשמלים, והן ע"י רישומים דיגיטליים ועוד פעולות שונות, וב"ה שזכו לאחרונה לייצר מכשיר הנקרא "גלאט שבת" אשר בעל מקצוע מחבר את המכשיר למקרר או למזגן וע"יז מנטרל את כל הפעולות החשמליות שנעשים ע"י פעולות האדם, וגם נעשה באופן שהמומחים מעידים שאין בזה שום נזק או גרם נזק למכשיר החשמלי ע"י חיבור של ה"גלאט שבת" למכשיר.

והנה כבוד הרבנים החשובים הנ"ל מארגון משמרת השבת עושים מעשיהם לשם שמים, ובמכשירים שיכולים להתקין אצל היצרן אינם גובים שום תשלום עבור הכשרות, על כן שכרם הרבה מאד שיוכלו המדקדקים בזהירות של שמירת שבת להשתמש במכשירי החשמל ללא שום חשש מלאכת שבת, וכל המשמר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו, וזוכה לנחלה בלי מצרים.

וע"ז באתי עה"ח

מושה שאול קליין

מרן הגר"נ קרליץ שליט"א

שני

קונטרס החשמל

חומ

שעה

עוד ענינים:

א. לאחרונה נתחדשו אופנים שונים של שינוי מצב במכשירי חשמל כגון תוספת קירור מכוונת, אף שאין בזה חיבור פרקים והפעלה חדשה, אלא הגברת כח בלבד, מ"מ הדבר אסור בשבת ויום טוב.

במו"כ אסור לפתוח דלתות או להפעיל הפעלות שונות, ע"י העברת כרטיס מגנטי, הגורם לפעולות הנ"ל מחמת חילול שבת.

ב. במקררים חדשים, ישנם חששות נוספים [א] בשימוש בשבת, מחמת הפעלת מאורר הפשרה על ידי פתיחת הדלת.

וכן יש השפעה על הטרמוסטט הדיגיטלי שעושה רישומים ופקודות אף שהמנוע כבר עובד.

שער הציון

ואו עיין ב"מוט שני" שבת ח"א, עמ' קנ"ט:

יום ה', בו כסלו תשע"ב

היות ולאחרונה עם התקדמות הטכנולוגיה נוצרו שאלות חמורות בהלכות שבת בהגברת זרם או רישומים דיגיטליים, שנאסרו ע"י גדולי ישראל במכשירי חשמל במשאבות מים, במקררים, במזגנים וכדו'.

אי לכך הוקמה ועדת "משמרת השבת" בראשות ת"ח מובהקים שידם רב להם בהלכות שבת החמורות, בס"ד זוכים לברר את המותר והאסור בשבת.

א. י. ג. ג. ג.
חיי 2017
ש. י. ג. ג.
י. ג. ג.
ש. י. ג. ג.

הוראות הבד"ץ למקררים בהתקני שבת באישור הבד"ץ

נקודות הלכתיות העלולות להיות במקרר שאינן בו התקן מיוחד לשבת קודש והוראות מיוחדות של בד"ץ "העדה החרדית" להתקן שבת

הפעלת הנורה

בכל מקרר מותקנת נורה, הפועלת ע"י מתג בדלת המקרר. כשהדלת נפתחת - המתג משתחרר והנורה דולקת, כשהדלת נסגרת היא לוחצת על המתג ומכבה את הנורה. פעולה זו כמובן אסורה בשב"ק, ולרוב הפוסקים איסור הפעלת נורת חשמל בשבת - הוא סן התורה. במקררים שבאישור הבד"ץ, מותקן מתג ניתוק לשבת - המנתק את הנורה לגמרי.

פעולת התרמוסטט

במקררים פועל תרמוסטט, המיועד לשמור על רמת הקור ע"י פעולת המדחס. כשטמפרטורת החום במקרר גבוהה, פועל המדחס לקרר ולהנמיך את הטמפרטורות. התרמוסטט עוקב אחר רמת החום, ומווסת אוטומטית את פעילות המדחס. כיון שכך, כאשר האדם פותח את המקרר ואוויר חם נושב פנימה, הוא יכול לגרום להפעלת המדחס. במקררים באישור הבד"ץ, פועל מתג הניתוק לנתק גם את פעולת התרמוסטט, ומערכת הקירור פועלת אוטומטית לפי זמנים קצובים.

תרמוסטט דיגיטלי

ברבים מהמקררים החדשים בנויה מערכת התרמוסטט על בסיס דיגיטלי. כשהתרמוסטט מתרחב מחמת החום, מתגברים זרמים אלקטרוניים, וכשהוא מגיע לרמת חום מסוימת גורמים הזרמים האלקטרוניים ל"סגירת מעגל" בטרנזיסטור, ואז מתקבלת ההוראה בכרטיס הממוחשב להגברת המדחס. ברמת העיקרון, יש מקררים אשר התקן השבת גורם להם רק "להרדים" את הכרטיס הממוחשב, כך שלא יוכל לקבל ולשלוח הוראות הפעלה.

הוראות הבד"ץ למקררים באישור, שלא רק הכרטיס ינותק, אלא כל מערכת התרמוסטט תנותק. גם הגברת הזרם, וגם סגירת המעגל, מנותקים לגמרי מהפעלה. והטמפרטורה במקרר נקבעת מראש לפי שעות קצובות, ללא שום קשר לפתיחת הדלת או רמת הטמפרטורה במקרר.

פעולות קירור והפשרה

לפי שעות פעולות המדחס או לפי רישום ממוחשב אחד מטבעי הבריאה, שכל אוויר יש בו לחות, וכשהאוויר מקבל מכת קור הופכת הלחות למים. כך, שהלחות של האוויר שנושבת פנימה בעת פתיחת המקרר, הופכת למים כתוצאה מהקור של המקרר. מים אלו - באם יצטברו על סלילי הקירור, עלולים להקפיא ולהפריע לתפקוד המקרר, עד כדי השבתתו המוחלטת. בכדי למנוע זאת, פועל בכל מקרר מנגנון חימום - כל אחד בטכניקה המיוחדת לו - המיועד להפחית את הקרח המצטבר.

היות שכאמור, פתיחת דלת המקרר היא הגורמת להבאת לחות למקרר, ובמקביל, גם המדחס פועל יותר עקב פתיחת הדלת וכניסת החום שעל ידה, לכן בנוי ברוב המקררים מנגנון העוקב אחר שעות פעולת המדחס. ולאחר כל זמן מסוים שהמדחס פועל (6 שעות ברוב המקררים), מופעל גוף החימום ומפחית את סלילי הקירור. כך שיוצא שגם אם לא הופעל המדחס באופן ישיר ע"י פתיחת הדלת, הרי שפתיחת הדלת גורמת להארכת שעות פעילות המדחס, וכתוצאה מכך, גורמת בעקיפין לזירוז הפעלת גוף החימום.

מקררים חדשים יותר בנויים על מערכת ממוחשבת הסופרת את מספר הפתיחות של דלת המקרר. כל פתיחה נרשמת, וכשמצטבר סך מסוים של פתיחות, מעביר כרטיס המחשב את ההוראה, להפעיל את מנגנון ההפשרה של הקרח. כך יוצא שוב, שפתיחת דלת המקרר גורמת פעולה אלקטרונית - של ספירת הפתיחות.

המקררים שבאישור הבד"ץ, פועלים על ניתוק מוחלט של כל מעקב או רישום ממוחשב אחר פתיחת הדלת או רישום ממוחשב, ומערכת ההפשרה פועלת - בהתקן השבת - ע"פ זמנים קצובים מראש, ואין לאדם הפותח את המקרר שום השלכה על פעולת מנגנון ההפשרה.

לבירורים בכל נושאי הפיקוח על המקררים:

משרדי "ועד הפיקוח ההלכתי" שע"י בד"ץ העדה החרדית
רחוב שטראוס 26, בניין זופניק ירושלים טל. 02-6700-260

גליון הוראות הבד"ץ כאן הם הוראות משנת תשע"א לערך לפי החששות שהיו ידועות אז. אך בשנים האחרונות נתגלו חששות נוספים הובאו לעיל פ"א.

התקני שבת שע"י הבד"ץ היו קיימים במקררי אמקור בדגם מסוים אבל לע"ע אין מקררים הנמכרים עם התקן זה שכן מפעל אמקור

השימוש במקרר ומקפוא חשמליים

בשימוש במקרר חשמלי בשבת ישנם חששות שונים וכפי שיחבאר להלן, חלק מהחששות האלה ידועים משנים קודמות אך בשנים האחרונות נתחדשו סוגי מקררים שיש בהם חששות נוספים ולכן מצויים מקררים שאסור לפותחם בכל אופן עד שתהא בהם התקנה מיוחדת לשבת, ונפרט כמה מהחששות המצויים.

[א]. עם פתיחת דלת המקרר נכנס לתוכו אור חם והוא גורם לשינויים בפעולת מנוע הקירור, והיינו שאם פותח את המקרר בשעה שהמנוע אינו פועל גורמת פתיחת הדלת לזרז את חידוש פעולת המנוע, ואם פותח את המקרר בשעה שהמנוע פועל גורמת פתיחת הדלת לכך שהמנוע יפעל זמן ממושך יותר. שינויים אלו נעשים על ידי הטרמוסטאט¹ הנמצא במקרר ואשר כניסת האור החם גורמת לו להפעיל את המנוע.

[ב]. בשעת פתיחת דלת המקרר נדלקת נורה המאירה את המקרר. [ג]. ישנם מקררים אשר יש בהם הפשרה אוטומטית, ופעמים שפעולת ההפשרה תלויה במספר השעות שמנוע המקרר פועל, ונמצא שפתיחת הדלת גורמת בעקיפין לקירוב פעולת ההפשרה. ההפשרה נעשית על ידי גופי חימום ופעמים שהחוט שכתוך גופי החימום האלו מתאדם כאשר ויש בזה מלאכת מבעיר, ומלבד זה יש חשש מלאכת בונה בסגירת המעגל החשמלי של גופי החימום. [ד]. ישנם מקררים שמותקנת בהם מערכת אוורור שמטרתה למנוע הצטברות קרח בתא ההקפאה, ובשעת פתיחת דלת תא ההקפאה מפסיק המאוורר את פעולתו.

[ה]. ישנם מקפואים שמותקנת בהם מערכת המשמיעה קול צפצוף אם דלת המקפוא נשארה פתוחה למשך כמה דקות ופעמים שנדלקת גם נורה. במערכות מעין אלו פעמים שמיד בזמן פתיחת הדלת נסגר מעגל חשמלי המפעיל קוצב זמן הגורם לכך שאחר כמה דקות יופעל הצפצוף ותדלק הנורה. ופעמים שמערכת זו מופעלת על ידי טרמוסטאט [ויש לברר כל מקרה לגופו]².

[ו]. ישנם מקררים שיש בהם צג דיגיטלי המורה על דרגת הקור של המקרר ושל תא ההקפאה ופתיחת הדלת וכניסת האור החם גורמת לשינוי בתצוגת המספרים³.

ויש לידע שישנם שינויים בין הדגמים השונים של המקררים ויש לברר היטב אצל מומחה את סדר פעולת המקרר. והחידושים בתתום זה מצויים ושכיחים מאד ומן הסתם בעתיד עשויים להתחדש חששות נוספים.

הגאון הגדול רבי משה מרדכי קארפ שליט"א תלמיד מובהק למרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

הלכות שבת בשבת

רלה

הנלוות, ואם אינו בקי בזה אין להשתמש אלא אך ורק ע"י שיעור המנתק את הזרם לעיתים ידועים ומכוונים ולפותחו כשאינו עובד [וגם זה אינו מועיל במקרים שיש להם מנגנונים העובדים בהפסקת חשמל], או ע"י מקררים שיש בהם פיקוד שבת שאין בהם חשש הבערה וכיבוי ותיקון מנא בידים או בגרמא³⁴.

ודע שכל זה רק במקרים הישנים, אבל במקרים החדשים בזמנינו יש בהם שאלות חמורות של הפעלת המאוורר וכיבוי ע"י פתיחת הדלת וסגירתה, או הפעלת הפשרה אוטומטית [שיש בה גופי חימום לוחים] ועוד שאלות המתחדשות לבקרים בפעולות שאינן ידועות לנו, ולכן יש לראות במקרים החדשים לנתק את כל המערכות

שיכח כלל שיפתח הדלת בצמצום כשהגיע למצב זה שיפעיל ההפשרה וצ"ע]. וכן מצוי כרטיס זכרון במקרר המפעילים כל מיני מערכות ושומר נפשו ירחק מכ"ז, לכן יש לפתוח המקרר רק ע"י שיעור המפסיק פעולתו ולפתחו כשאינו עובד, או ע"י מקרר המותקן בתוכו "מצב שבת" באופן שאין בו חשש הפעלה או גרמא. [ובמקרים חדשים שממשיכים לפעול גם בזמן הפסקת חשמל, אינו מועיל כינון שיעור מפסיק כמוכח]

ואמנם כל הנידון במקרים הישנים, אבל במקרים החדשים בזמנינו נתעוררו בהם שאלות חדשות שלא דנו עליהם כלל, הפעלת המאווררים ע"י פתיחת הדלת וסגירתה שזה אסור גם כשהמנוע פועל, שבסגירת דלת מפעילו ובפתיחתו מכבהו. וכן כל שמונה שעות המזדחס מפעיל את ההפשרה האוטומטית שיש בה גופי חימום לוחים והיא פעולת ע"י פתיחת הדלת או סגירתה, [ואמנם בזה יש לדון אם יש לחוש כיון דלא

הגאון הגדול רבי דוד אריה מורגנשטרן שליט"א רב ומו"צ רמת שלמה ירושלים תלמיד מובהק למרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל

בס"ד מרחשון תשע"ג

בנידון המקררים והמקפואים החדשים המיוצרים בתקופה אחרונה המצויים כיום אצל רוב הציבור, תכנית ואופן פעולתם שונה לחלוטין מהמקררים שיוצרו בעבר, וברוב הדגמים שנבדקו קיימת השפעה ישירה של המשתמש על פעילות המקרר דבר הכרוך בשאלות חמורות של חילול שבת רח"ל. ואף הפתרונות המוצעים כיום אינם פותרים את כל השאלות ההלכתיות הכרוכות בשימוש במקרר.

ועכשיו לאחר מאמץ מרובה וחקירה מקיפה פיתחו ועד "משמרת השבת" התקן מיוחד המכונה "גלאט שבת", על ידי התקן זה אין השפעה לפתיחת המקרר על פעילות המקרר וע"ז המקרר ראוי לשימוש לכתחילה בשבת.

213 אר"י אר"י

מאז ומתמיד מסרו בני עם קדוש להשם נפשם ומאודם על שמירת שבת קודש לבלי להיכשל חלילה בחילולה באיסוריה החמורים מאד, ואין צריך להאריך בדברים המפורסמים ונודעים לכל.

והנה בדורנו נתחדשו בעקב ההתפתחויות הטכנולוגיות המתחדשות ובאות מזמן לזמן מכשולים ופירצות בכל מיני פעולות חשמליות ומהם שיש בהם הגברת זרם ורישום דיגיטלי כגון שעוני מים והמקרים החדשים שיש בהם משום לתא דאיסורי מלאכה דאורייתא ממש, ואף באותם שאינם גלויים לכל אבל למפיקם לפרטיהם והתהליכים המתלויים הדברים אינם שונים שכולם קיימים המכשולים הנ"ל.

והנה כנודע עניני מלאכות שבת מהדברים העמוקים הדורשים עיון דק ועמוק לבררם ולעמוד על עמקי הגדרים בהם ובעיקר בדברים המתחדשים שאי אפשר לדון בהם בסברא בעלמא גרידא וכשמעמיקים בדברים נגלים לפנינו המיכשולים והפירצות החמורות שיש בכל ענינים אלו.

ומלבד כל זה הנה ההסתמכות על כל מיני היתרים בלתי מבוססים בענינים אלו המתפשטים והולכים מלבד עצם ענינם שאינם לאמיתה של תורה הם עלולים לגרום בעקבותיהם עוד ועוד דומים להם ודומים לדומים וכו' עד שחלילה יביאו הדברים לביטולה של שבת אצל כל הנסמכים עליהם ופועלים על פיהם.

והנה נתעוררו כמה ת"ח נכבדים וידועים שליט"א שליבם ער ומתמסרים לענין בכל מאודם ונפשם לכל המכשלה הזאת שרוב הציבור ביניהם אפי' יראי השם המדקדקים בקלה כבחמורה, ובלא מודע ובלא משים נכשלים כסדר בהפעלות שונות במכשירים שונים המצויים בבתיהם.

ואי לזאת הוקמה ועדה הנקראת "משמרת השבת" שמטרתה לברר את האסור והמותר בכל דברים אלו ולפעול לתיקון המצב ע"י מציאת פתרונות מתאימים שלא יהא בהם סרך וחשש של איסור.

וזכות שמירת שבת קיומה ומשמרתה תעמוד לכל הנזהרים והמזהירים להתברך בכל מילי דמיטב ואך טוב וחסד באהלם לאי"ט.

ישראל קליין
יהודה בויאר

דוב לנדו

חיים קניבסקי

נסים קרליץ

פרק ג

פתרונות למקררים ומקפיאים שע"י "משמרת השבת"

פרק זה מוגש ע"י 'משמרת השבת'

להלן נפרט אי"ה אפשרויות והתקנים שונים המתאימים למקריים ומקפיים דיגיטליים לשימוש כשר בש"ק [כנזכר כל ההוראות ההלכתיות והטכניות מ'משמרת השבת']. התקנים דלהלן נוגעים רק למקריים ומקפיים דיגיטליים.

לקבל מידע על פתרונות והתקנים נוספים המתאימים לשאר מכשירי חשמל כדוגמת מקריים מכאניים, מזגנים, מוני מים ועוד יש ליצור קשר עם 'משמרת השבת'.

כיום עם המעבר לשיטה הדיגיטלית, הרי שדרכי השימוש במקרר בשבת הינם סבוכים מאד, וכל הדיון ההלכתי בהם שונה :

(א) במקריים אלו בדרך כלל יש מספר רגשי טמפרטורה וכל רגש אחראי על הפעלת מערכות שונות במקרר, לכן אין שום משמעות לכך ששומעים שהמדחס פועל.

(ב) רגשים אלו מסוגלים להגיב מיידית לכל שינוי קל בטמפרטורה.

(ג) כיון שבתרמוסטט מכאני יש רק שני מצבים, או שהמקרר לא הגיע עדיין לטמפרטורה המבוקשת ואז התרמוסטט מפעיל את המדחס, או שהמקרר קר מספיק ואז התרמוסטט משבית את פעולת המדחס¹, אך אין שינוי במצב התרמוסטט בין חם קצת לחם יותר או בין קר מספיק לקר מאד. משא"כ בתרמוסטט דיגיטלי שכל שינוי בטמפרטורה נמדד באמצעות רגשים ויוצר "רישום" דיגיטלי בכרטיס הפיקוד, דבר שנאסר ע"י רבוננו כמו שהובא לעיל.

(ד) ללחצני הדלת יש בד"כ מספר תפקידים (כגון: הדלקת התאורה, ניתוק מאוורר, הפעלת נורת התראה/צפצוף התראה, ספירת פתיחות דלת לצורך הפעלת מערכת ההפשרה ועוד). ובד"כ יש לחצן לכל דלת (גם כשאין תאורה בתא ההקפאה, יש לחצן דלת). ולפעמים יש שני לחצנים לדלת אחת². ברבים מן המקריים לחצני הדלת נסתרים-מגנטיים ואין אפשרות לנטרל השפעתם כי אם ע"י טכנאי מומחה.

ועל כן אין כל היתר לפתוח מקרר דיגיטלי בשעה שמחובר לחשמל, אלא אם כן הותקן בו התקן מיוחד אשר מנתק את הרגשים וכל השפעת האדם על פעולת המקרר³.

¹ במקרר עם תרמוסטט מכאני יש עוד אפשרות, לסובב את הכפתור שאחראי על רמת קור למצב מקסימום, כך שהתרמוסטט יתנתק רק כשהמקרר יגיע לקור מקסימלי, ובנוסף לחבר שרון שבת בשקע שיפעיל וינתק את המקרר לסירוגין כך שהמקרר לא יצליח להגיע לקור שהוגדר. עם זאת עדיף לנתק לגמרי את התרמוסטט, להתרחק מכל חשש.

² במקריים עם קיוסק למים קרים/קוביות קרח.

³ כל עוד לא הותקן התקן שבת יש לחבר שרון שבת חיצוני ולפתוח רק כשהשרון מנתק את המקרר מהחשמל (כדי שהמוצרים לא יתקלקלו מומלץ שהשרון יפעיל את המקרר לפחות 70% מהזמן בקיץ ו-50% מהזמן בחורף).

ניתן לרכוש שרון שבת מיוחד מחברת 'סופקו' המשבית את המקרר למשך 4 דקות ומפעילו למשך 10 דקות לסירוגין ויש נורות המראות על הזמן הנותר לפתיחה, אך התקן זה אינו יעיל במקריים בעלי מנגנון 'השהיה פנימי' [כדי לבדוק

לכן גם במקרה שיש בו התקן שבת חובה לברר האם ההתקן אכן מבטל כל ההשפעות של פתיחת הדלת. חובה לברר זאת ע"י מומחים מקצועיים ובקיאים בשאלות אלו. וק"ו שאין לסמוך בזה כלל על בעלי חנויות או על טכנאים.

יש לציין שקיימים מקררים מכאניים שהיצרנים הפכו אותם לדיגיטליים ללא כל שינוי חיצוני במקרה.

ולכן מצוי מאד שטועים בזה (גם משווקים ובעלי חנויות יר"ש ומנוסים).

- דף מידע בעמוד הבא -

זאת יש לנתק את המקרר מהחשמל בשעה ששומעים את המנוע עובד ולאחר 4 דקות להחזירו לחשמל ולשמוע האם התחיל לפעול מיד. ניתן לרכוש את השעון דרך משמרת השבת.

יש לציין שלפי מה שהבאנו בהערה ג' אין להתיר גם באופן זה, אלא אחר התקנת התקן מיוחד. וכן אין היתר לפתוח אף בזמן שנשמע פעולת המדחס שכן ה'רגשים' מגיבים מידי בכל מצב לאויר חם הנכנס.

עוד פרטים אחדים:

1. ניתן לקבל מידע אם המקרר/מקפוא הוא מכאני או דיגיטלי ומידע נוסף שהצטבר ע"י טכנאים מומחים ב"משמרת השבת".
2. יש להדגיש כי רק מומחה שהודרך ע"י ת"ח בקיאים בעניינים אלו, יודע לקבוע את סוג המקרר אם כולו מכאני או דיגיטלי או שחלקו מכאני וחלקו דיגיטלי וכי"ב, וכ"ש שאין לסמוך על המוכר בלבד וכנ"ל.
3. ישנם התקנים שאין עולים על הדרישות ההלכתיות. ניתן לברר בקו המידע.
4. ניתן לדעת אם המקרר מכאני לפי שירותוט שנמצא מאחורי המקרר [דומה לעץ משפחה] לשלוח לפקס: 072-2164423 או למייל: a0573191077@okmail.co.il - בציון שם, טל' ודגם.
5. התקני משמרת השבת ניתנים להתקנה ברוב סוגי המקררים. משמרת השבת מתקינה התקני שבת מחיפה ועד באר שבע.
- זמן ההמתנה להתקן: בדגמים שלא פוגעים באחריות החברה עד 14 ימי עבודה. ביתר הדגמים בהזמנות הראשונה לפי היכולת.
6. ניתן לקנות מקררים שמותקן בהם התקן של 'משמרת השבת' בחנויות [יש לציין בעת ההזמנה שיהיה עם התקן של משמרת השבת] :

בני ברק:**צורף - דונלו 13 03-6188783 | אריכא - רשב"ם 15 03-5794888****קרן בני הישיבות - בן פתחיה 19 03-5701411****ירושלים:****צורף - יונה 17 02-5382823****מודיעין עילית:****חשמל האחזה - ר"י הנשיא 8 08-9742913****להלן רשימת המקררים בהם התקן אינו פוגע באחריות החברה:****סמסונג: יבואן רשמי "סם-ליין" 38 41 45 59 60 63 72 77 5562 5962 RT 29 הפוך 67 62 RL | קטן RL4323****RSA1 SBS | הפוך 3 דלתות RF260 263 67 26 SR686 RFG28****תקע: יבואן קלינטון סחר 910 900 [אינטגרלי 330 300] נורמנדי: יבואן קלינטון סחר 620 702****וסטינגהאוז: לפי הסכמת החברה שארפ: יבואן רשמי ראלקו**

ניתן ליצור קשר עם 'משמרת השבת' ע"מ להזמין טכנאי מוסמך שיתקן התקן שיאפשר פתיחת המקרר בכל עת ללא חשש חילול שבת לכו"ע. ההתקן מנתק כל השפעה של האדם על המקרר ומעבירו לעבוד עפ"י זמנים קבועים שהוגדרו מראש.

מספר הטלפון של 'משמרת השבת':**072-2164422**

אודות משמרת-השבת

ועדת הרבנים 'משמרת השבת' הוקמה ופועלת בעידודם האישי של גדולי ישראל, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שעודד מאוד את הקמת משמרת השבת והדריך וכיוון את פעולותיה, וייבדלו לחיים מרן הגרא"ל שטיינמן שליט"א, מרן הגר"נ קרליץ שליט"א, מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א ומרן הגר"ש בעדני שליט"א.

גדולי ישראל ראו את גודל המכשלות הקיימות במכשירי החשמל החדשים, שברבים מהם השימוש כרוך בחילול שבת ממש, ואף חרדו גם לסכנה הטמונה בזה לכל צביון השבת, על כן יזמו את הקמתה של ועדת הרבנים "משמרת השבת", וכפי שכתבו את דעתם במכתב מיוחד למען משמרת השבת. בוועדת הרבנים "משמרת השבת" פועלים תלמידי חכמים מובהקים שידם רב להם בהלכות שבת החמורות, ובסייעתא דשמיא זוכים לברר את המותר והאסור בשבת וביום טוב.

בראשות ועדת הרבנים עומדים הגאון רבי משה שאול קליין שליט"א, הגאון רבי שריאל רוזנברג שליט"א, הגאון רבי שבח צבי רוזנבלט שליט"א והגאון רבי יצחק דרזי שליט"א מח"ס שבות יצחק תלמידו המובהק של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ואשר זכה לשמש לברר וללבן הלכות שבת לפני מרן זצ"ל כשלושים שנה, ואף בנושאים אלו הדריכו מרן זצ"ל את המעשה אשר יעשו.

רבני 'משמרת השבת' עמלים יחד עם אנשי מקצוע יראי השם לברר היטב את המציאות המתפתחת במכשירי החשמל והשלכותיה ההלכתיות.

בנוסף לכך עורכים בדיקות ומחקרים רבים בהם נאגר מידע עשיר ומפורט על עשרות מקרים (מכאני, דיגיטלי, לחצנים וכד') וכן על מוצרים טכנולוגיים נוספים כדי לברר את אופן השימוש בהם בשבת. רבני ומורי משמרת-השבת משיבים מידי יום על מגוון רחב של שאלות אודות שימוש בשבת במכשירי חשמל שונים כמו מקרר, מקפא, מזגן אינוורטר, מיחם מים, מעלית, קרוסלה בכניסה למקוואות, בולר, מזי מים, משאבות מים, מכשירי שינה ועוד.

This document can not be used without Samsung's authorization

7-2) CIRCUIT DIAGRAM

7-2-1. Main

בשרטוטים אלו ניכר ההבדל העצום בין מקררים הישנים למקררים של העשור האחרון. מקרר הראשון (ישן) הינו מקרר פשוט שעליו דנו הפוסקים בדור האחרון. המקרר מכיל בסה"כ תרמוסטט אחד ולחצן דלת אחת. מקרר השני (מקרר מתקדם המצוי בשוק) מכיל **חמש** רגשי טמפרטורה דיגיטליים ורגש לחות אחד ו**חמש** לחצני דלת שתפקידם של כל הנ"ל לשנות את פעולת המערכות לפי השינויים הסביבתיים.

להלן חלק מתעודות אישור על התקני משמרת השבת למקררים ומקפיאים

מעתה אין איבוד אחריות על התקנת התקני משמרת השבת בחברות:

שארפ (משווק ראלקו), **סמסונג** (משווק סם-ליין), **וסטינגהאוז**, **תקע ונורמנדי** (משווק קלינטון-סהר)

	ראלקו מוצרי צריכה בע"מ	בס"ד
כאט לתעודה כי <u>מנגנון "משמרת השבת"</u>		
אושר להתקנה במקררים מתוצרת SHARP מבית ראלקו מוצרי צריכה בע"מ היבואן הרשמי של מוצרים מתוצרת "שארפ" בישראל SHARP מנהל מותג "שארפ" מנהל שרות ארצי		
31.12.2014 תקף עד תאריך		

SAMSUNG

משמרת השבת

לבידור איפני שימיש במכשירי חשמל בשבת ופיקוח על יצור
מכשירי חשמל ללא חשש הלילה שבת

כתב הכשר

כבר נתפרסם בציבור דבר ריבוי המכשלות שיש בשימוש במקררים החדשים בשבת קודש.

בעקבות זאת הננו להודיע כי הגענו להסכם עם חברת 'סמסונג-סמליין',
לפיו ניתן מעתה לרכוש מקררים של החברה עם התקן מיוחד באישור של ועדת הרבנים
'משמרת השבת' כאופן שבו אין חשש של השפעת אדם על פעולת המקרר בשבת.

לשם כך יש להתקין בעת קניית המקרר את ההתקן על ידי טכנאי החברה, כמו כן על
הטכנאי להתקין את התופסנים הנועלים את המתגים של הדלתות במקרר ובמקפוא.

ההתקן מיוצר בקופסה נפרדת המתחברת למקרר וחייבת להופיע עליה מדבקה
עם אישור של משמרת השבת:

יש לזכור מידי ערב ש"ק להעביר את המקרר למצב שבת ולנעול את מתגי הדלתות.

ע"ז באנו על החתום

קו מידע: 072-2164422

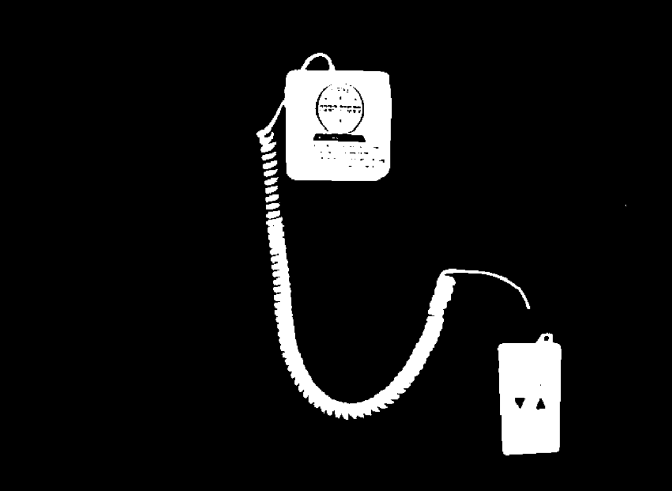
דאמפר חשמלי סגור

דאמפר חשמלי פתוח

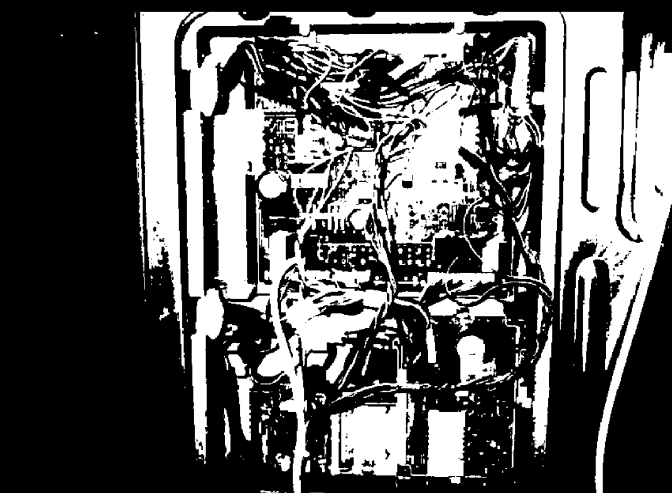
הגש טמפרטורה דיגיטלי במקרר

התקן 'משמרת השבת'

סוללת קירור עם גוף חימום

כרטיס פיקוד במקרר מתקדם